

COLUMN

Stijlbewust besturen

Jeroen van Urk, *Certified Municipal Clerk en oud-raadslid*

Gemeentebestuur is steeds meer samenwerkingsbestuur geworden. Aan de ene kant is dat het gevolg van overheidsbeleid: zorgtaken en omgevingsplanning vergen meer interactie met inwoners. Aan de andere kant zijn allerlei initiatieven van inwoners zelf er de oorzaak van: doe-democratie. Raadsleden krijgen daardoor minder een vertegenwoordigende, maar meer een verbindende rol – om burgers, bedrijven en beroepskrachten bij beleid te betrekken en tot elkaar te brengen.

Bij deze verschuiving naar gemeentebestuur in de gemeenschap en gemeentepolitiek tussen het publiek zouden gemeenten veel kunnen leren van elkaars pogingen en goede praktijken voor, even jargon: participatieve en deliberatieve democratie, waarin je niet beschikt over het hoofd van mensen heen, maar met hen samen tot besluiten komt.

Tot op heden groeperen gemeenten zich om te leren eigenlijk alleen naar grootte, en dat is jammer. Je hebt de G4, het G40-steden netwerk, het Platform Middelgrote Gemeenten: bundelingen naar bevolkingsomvang – maar die gaan voorbij aan de bevolkingsaard. Wat dat

betreft is het P10-samenwerkingsverband (van grappig genoeg zéventien plattelandsgemeenten) in potentie een beter voorbeeld: de bestuursstijl in die gemeenten heeft vermoedelijk overeenkomsten – zelfs in grote plattelandsgemeenten is de leefstijl anders dan in kleine steden. Maar de veelkernen-gemeenten die ontstaan door grootschalige herindeling zijn dan vermoedelijk weer veel diverser, met vaak behoefte aan variatie in gebiedsaanpakken en bijbehorende werkwijzen, zoals een burgerbegroting. Zo zou je verder kunnen denken: hebben havensteden geen baat bij een andere aanpak dan universiteitssteden? Rotterdam zou qua bestuursstijl wel eens meer verwantschap kunnen hebben met Delfzijl dan met Utrecht. Dat op zijn beurt vermoedelijk meer gemeen heeft met universiteitssteden als Nijmegen en Maastricht. Op het bijbellint tussen Kapelle en Staphorst bestaat denkkelijk weer een veel gezagsvollere cultuur. Kortom, overleg over en ontwikkeling van gemeentebestuur zou gebaat kunnen zijn met bewustzijn van overeenkomstige bestuursstijlen, aansluitend op het inzicht van sociale wetenschappen in leefstijlen en werkstijlen.

Gemeenten en gemeenteraden die voor zulke sociaal-geografische uitwisseling verder willen kijken dan alleen hun inwonersaantal kunnen daarbij hun voordeel doen met de mentality-milieus van Motivaction (nee, ik heb geen belangen bij dit bureau). Het onderscheid in leefstijl (tussen bijvoorbeeld traditionele en moderne burgers, nieuwe conservatieven, of postmaterialisten, kosmopolieten en postmoderne hedonisten) kan heel goed richting geven aan een bij de gemeente passende bestuursstijl. Of zelfs een per dorp en wijk verschillende aanpak opleveren. Zo liet Oude IJsselstreek bijna tien jaar geleden op viercijferig postcodeniveau de leefstijlverschillen in kaart brengen. Tussen kernen varieerden die daar van overwegend opwaartsmobiel tot overwegend gemakgeoriënteerd. Het behoeft geen betoeg dat zo iets tot een heel andere bewonersbenadering leidt. Juist raadsleden kunnen daarbij voor hun verbindende rol baat hebben!

www.jeroenvanurk.nl
www.motivaction.nl/mentality